

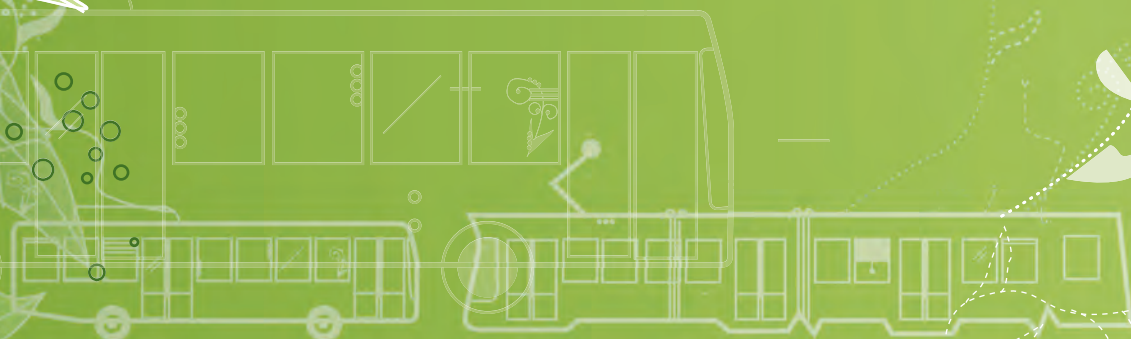
NaturVest

Medlemsmagasin for Naturvernforbundet på Vestlandet Nr. 3 - 2007

MILJØVALG 2007

Naturvernforbundet har testet partiene
Her er miljødommen over valget 07

s. 4-6 og 10-11

Gjer eit godt miljøval

Naturvernforbundet er ikkje noko politisk parti. Likevel meiner eg det er rett at me kastar oss ut i valkampen med full kraft. Aldri har det vore viktigare at politikarane våre gjer dei rette miljøvala, samstundes som våre saker får større merksemd enn på lenge. På årsmøtet vårt i mars vedtok me ein uttale som sa at alle kommunar i fylket bør kutta sine utslipp av klimagassar med 30 prosent innan 2020. No har tida komme for å stilla politikarane til veggs, og sørgja for at dei gjer dette målet til sitt eige. Difor har me spurd partia som stiller til fylkestingsval i Hordaland, og bystyreval i Bergen ein del spørsmål om miljø. Du kan lesa meir om desse undersøkingane inne i bladet.

Meir miljøkonsensus

Det er lettare for politikarane å lova i valkampen enn det er å gjennomføra når all viraken har lagt seg. Likevel er det gledeleg å sjå at fleire av våre viktigaste saker, billegare buss til og frå Bergen for alle som bur rundt og ein ny kraftlinjepolitikk no har tilslutning frå alle partia på fylkestinget. Likeins er det flott at alle bergenspolitikarane, med unntak av Høgre, går inn for kollektivfelt i begge retningar på Ringveg Vest. Godt er det også å sjå at alle er samde om at utslippa av klimagassar må ned. Problemet er berre at for enkelte av partia gjeld den amerikanske seinga om at talk is cheap. Når det kjem til stykket syner verken AP, Høgre eller FrP vilje til å gjennomføra dei tiltaka som er heilt nødvendige for å kutta utslippa.

Me har tidlegare kalla dette trekløveret i bergenspolitikken for det gråsvarte byrådsalternativet, og sjølv om AP presenterer større vilje enn på lenge til å prioritera miljø, er det framleis grunn til å åtvara mot koalisjonen. Det er desse tre partia som har samla seg når miljøet har gått på store nederlag i bystyret dei siste åra. Dei treng ikkje danna byråd for å samarbeida godt. Høgre, FrP og AP veit at når det er fare for store omveltingar, som ein fullverdig avfallspolitikk eller restriksjonar på privatbilismen, vil dei finna saman og slå på bremsene.

Nye løfter frå gamle sinker

Nytt av året er likevel at koalisjonen ser ut til å slå sprekker på fleire kantar. Framstegspartiet i Bergen går no inn for innsamling av

Ingar Flatlandsmo

matavfall til biogassproduksjon, medan Arbeidarpartiet på si side har fått det for seg at dei vil begrensa antallet parkeringsplassar i sentrum. Slike takter er svært gledelege, og viser igjen at tida no er gunstig for å få på bordet dei gode miljøpolitiske løfta frå gamle miljøsinker.

Eg oppfordrar elles alle til å stikka innom valbloggen eg har starta saman med Pernille Hansen i Natur og Ungdom. Du finn lenke til den på www.naturvern.no/hordaland.

Lukke til med valkampen, og godt val!

- INGAR

Innhold

- 2 Leder
- 4 Miljødommen
- 7 Bli med i kampen for bedre miljø
- 8 Lisbeth Setter bybaneultimatum
- 10 Lite å skryte av på fylkestinget
- 12 Kampen mot klimaendringene
- 20 Kalender

NaturVest

Ansvarlig Redaktør

Ingar Flatlandsmo

Redaksjonen

Erik Natvig

Hilde Kalleklev

Markedskontakt

Sverre A. Stakkestad

Layout

Tommy Lokøy

Trykk

Designtrykkeriet AS

Opplag

2400

Forsideillustrasjon:

Tommy Lokøy

NaturVest før i tiden

NaturVest har en historie som skriver seg tilbake til 1975. I denne spalten presenterer vi utvalgte lyspunkter fra farne tider.

Ja til gasskraftverk

“Når foreningen nå går til det skritt å innføre eget medlemsblad, er dette i og for seg et eksperiment”, skriver formann Cornelius Schilbred i NaturVest nummer 1, 1975. Videre kritiserer Schilbred regjeringen Bratteli II for ikke å gå langt nok i sitt forslag til vernegrenser for Stølsheimen. Spesielt reagerer naturvernlederen på at Solrenningsvannet er unntatt regulering.

“Behovet for (å verne) et slikt område understrekes av den planlagte industriekspansjonen på Mongstad”, skriver Schilbred. Han mente åpenbart løsningen måtte være fossil: “Den nødvendige økningen i elektrisitetsproduksjonen bør i det vesentlige skje ved bygging av gasskraftverk” slår han fast.

Her faller miljødommen

Naturvernforbundet Hordaland har også denne valgkampen tatt temperaturen på partienes vilje til å prioritere miljø. Vi har spurt ni partier som stiller til valg i Bergen 16 spørsmål om miljø. Den komplette oversikten over svarene finner du på neste side.

Årets undersøkelse for Bergen viser at det finnes miljøpartier både på rødgrønn og borgelig side i Bergen. Dette er gledelig, fordi det betyr at miljøets sak vil bli talt i alle byråd der SV, SP og Venstre inngår. Sett fra et miljøperspektiv vil det verst tenkelige utfallet være et rent Høyre- og FrP-byråd.

Høyre på trynet

Kanskje mest overraskende var det at Høyre gikk så ettertrykkelig på trynet i undersøkelsen. Så å si alle svar fra ungdomskandidat Preben Austgulen var miljøfiendtlige, men etter at BT skrev om undersøkelsen satte mer miljøvennlige krefter i partiet seg i bevegelse. Nå er flere av svarene endret, og partiet klatret opp til terningkast to. Det finnes mange som er opptatt av miljøvern i Høyre, og disse må ha det vondt om dagen.

FrP karret seg i utgangspunktet opp på en toer, grunnet sin vilje til å bedre kildesorteringen, og fremkommelighet for buss. Ved nærmere ettersyn viste det seg dessverre at kollektivfeltet Gunnar Bakke sa ja til på Ringvei Vest skulle komme ved å bygge veien som seksfelt. Dermed ramlet han ned på jumboplass. Terningkast 1.

Lite grønt i rosenes leir

I de rødgrønnes leir har Senterpartiet og SV mye å være stolte av. En sikker sekser til begge partier, og spesielt Senterpartiet overrasker positivt, med sine grundige og kreative forslag for å kutte i klimagassutslippene. De to skal likevel få kjørt seg dersom de kommer til makten; Arbeiderpartiet er intet miljøparti.

Navnet forplikter for årets nykommer i undersøkelsen, Miljøpartiet de Grønne. De lever da også opp til forventningene, og sikrer i likhet

med RV og Venstre en sekser på terningen. At KrF ikke er tøffere mot biltrafikken er skuffende, den tøffe retorikken tatt i betraktning.

Ringveien styrer mot kollektivfelt

Det er svært gledelig at alle partiene i undersøkelsen, med unntak av Høyre, går inn for kollektivfelt i begge retninger på Ringvei Vest. Mindre overraskende er konsensusen om behovet for dobbeltspor til Arna.

Det viktige skillet i bergenspolitikken går i dag mellom dem som ønsker å legge restriksjoner på biltrafikken, og de som ikke ønsker det. Til tross for at AP plutselig ønsker å trekke inn parkeringsplasser i sentrum kjenner vi her igjen den gråsvarte koalisjonen mellom AP, Høyre og FrP. Det bør alle som ønsker klimakutt merke seg.

AV INGAR FLATLANDSMO

Miljøpartiet de Grønne

Sondre Båtstrand

Vurdering:
Svarene viser at juniorpartner i "sekserklubben" setter miljø øverst. Det skulle kanskje bare mangle?

+ Svært miljøvennlige svar.

Sosialistisk Venstreparti

Oddny Miljeteig

SV plasserer seg trygt på miljøets side i denne undersøkelsen. Viser stor vilje til å prioritere miljø, selv når det gjelder tiltak som vil være upopulære hos enkelte.

+ Svært miljøvennlige svar.

Venstre

Hans-Carl Tveit

Ønsker å fremstå som et miljøparti, og lykkes svært godt også denne gangen.

+ Svært miljøvennlige svar.

Fremskrittspartiet

Gunnar Bakke

FrP er på ingen måte noe miljøparti, men det finnes lyspunkter også her. Blant annet ønsket om en bedre avfallspolitikk. Likevel står det fast at FrPs politikk vil øke klimagassutslippene i Bergen.

+ Vil sortere ut matavfall, og støtter noen andre konsensussaker.

- Fremdeles en sinke i trafikken.

Rød Valgallianse

Marte Mjøs Persen

Rødt/RV har tidligere fomlet følt med spørsmålet om veipricing i Bergen. Dette problemet synes nå å være ryddet av veien, og Marte Mjøs Persen har dermed kunne levere fra seg et svar det er vanskelig å finne noe feil ved.

+ Svært miljøvennlige svar.

Senterpartiet

Kjersti Toppe

Bergen Senterparti har, i motsetning til sine kolleger på fylkestinget, klart å utarbeide et glimrende miljøprogram for de neste fire årene. Kjersti Toppe ser også ut til å ha gravlagt sin motstand mot gode kildesorteringsordninger.

+ Viser stor kunnskap og kreativitet i kampen mot klimagassutslipp i Bergen.

Høyre

Preben Austgulen

Svaret fra Preben Austgulen kan best karakteriseres som et bombenedslag. Etterpå kom tydeligvis oppvasken på kammeret, og svarene står nå i stil til toeren.

+ Går plutselig inn for utsortering av matavfall.

- Her er det meste galt. Det er rart at Austgulen tør skrive at han vil kutte klimagassutslippene.

Kristelig Folkeparti

Filip Rygg

Filip Rygg har markert seg som en god miljøpolitiker, og viser generelt gode takter også her. Støtten til Arnatunnelen og motstand mot veipricing trekker likevel kraftig ned.

+ Generelt stødig miljøpolitikk.

- Støtter den miljøfiendtlige Arnatunnelen, og vil ikke ta stilling til veipricing.

Arbeiderpartiet

Odd Rambøl

Motstand mot Arnatunnel, sterk støtte til bybanen og vilje til å trekke inn parkeringsplasser i sentrum trekker opp. Den miljøfiendtlige avfallspolitikken, og motviljen mot begrensinger på privatbilismen gir likevel partiet liten troverdighet i kampen mot klimagassutslippene.

+ Vil ha hele bybanenettet ferdig utredet i løpet av perioden.

- Sier nei til de effektive tiltakene for å redusere utslippene av klimagasser fra veitrafikken.

Oppsummering på neste side ▶

Slik svarer partiene

Støtter du planene om bygging av dobbeltspor for jernbane gjennom Ulriken?

 Miljøpartiet de grønne	 Arbeiderpartiet
 RV	 Venstre
 SV	 Kristelig Folkeparti
 Fremskrittspartiet	 Høyre
 Senterpartiet	

Støtter du planene om bygging av biltunnel gjennom Ulriken?

 Miljøpartiet de grønne	 Arbeiderpartiet
 RV	 Venstre
 SV	 Kristelig Folkeparti
 Fremskrittspartiet	 Høyre
 Senterpartiet	

Ønsker du å bruke bio-energi som energikilde i fjernvarmeanlegget fremfor fossilgass?

 Miljøpartiet de grønne	 Arbeiderpartiet
 RV	 Venstre
 SV	 Kristelig Folkeparti
 Fremskrittspartiet	 Høyre
 Senterpartiet	

Ønsker du å begrense antallet parkeringsplasser i sentrum for å redusere klimagassutslippene og bilkøene?

 Miljøpartiet de grønne	 Arbeiderpartiet
 RV	 Venstre
 SV	 Kristelig Folkeparti
 Fremskrittspartiet	 Høyre
 Senterpartiet	

Ser du på bygging av bybane på strekningen Bergen - Nesttun som første byggetrinn for et større bybanenett i Bergen?

 Miljøpartiet de grønne	 Arbeiderpartiet
 RV	 Venstre
 SV	 Kristelig Folkeparti
 Fremskrittspartiet	 Høyre
 Senterpartiet	

Støtter du de grensene som for Byfjellene Vest, som er trukket opp i forvaltningsplanen?

 Miljøpartiet de grønne	 Arbeiderpartiet
 RV	 Venstre
 SV	 Kristelig Folkeparti
 Fremskrittspartiet	 Høyre
 Senterpartiet	

Støtter du kravet om at matavfall fra husholdningene i Bergen må samles inn og brukes til biogassproduksjon?

 Miljøpartiet de grønne	 Arbeiderpartiet
 RV	 Venstre
 SV	 Kristelig Folkeparti
 Fremskrittspartiet	 Høyre
 Senterpartiet	

Støtter du innføring av veipricing for å begrense biltrafikken i Bergen?

 Miljøpartiet de grønne	 Arbeiderpartiet
 RV	 Venstre
 SV	 Kristelig Folkeparti
 Fremskrittspartiet	 Høyre
 Senterpartiet	

Ønsker du at utbyggingen av Ringvei Vest skal forseres i forhold til bybanen?

 Miljøpartiet de grønne	 Arbeiderpartiet
 RV	 Venstre
 SV	 Kristelig Folkeparti
 Fremskrittspartiet	 Høyre
 Senterpartiet	

Vil du jobbe for kollektivfelt i begge retninger på Ringvei Vest?

 Miljøpartiet de grønne	 Arbeiderpartiet
 RV	 Venstre
 SV	 Kristelig Folkeparti
 Fremskrittspartiet	 Høyre
 Senterpartiet	

Lei av å se på?

Bli med Naturvernforbundet i kampen for et bedre miljø!

NaturVest-redaksjonen

Vi jobber for å sette sammen en ny redaksjon for NaturVest, og søker deg som er glad i å skrive, og opptatt av miljø- og naturvern. Redaksjonen blir ikke lønnet, men det vil være relevant erfaring for mange, og du får gleden av å spre det glade budskap rundt i de tusen hjem.

NaturVest er medlemsmagasin for Naturvernforbundet Hordaland, og to nummer i året går i tillegg ut til medlemmene i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Bladet blir også sendt ut til mange politikere og journalister i fylket, og har et opplag på mellom 2500 og 3500.

Dersom du er interessert kan du ta kontakt med daglig leder Nils Tore Skogland på telefon 55 30 06 60 eller sende en e-post til hordaland@naturvern.no

Foto: NaturVest

Studentlaget

Sammen med Natur og Ungdom har Naturvernforbundet et studentlag i Bergen. Studentlaget jobber for et mer miljøvennlig Bergen. Laget består av miljøengasjerte studenter og andre i alderen 19 til 30. Saker som har stått i fokus det siste året er bedre kildesortering av søppel og mer miljøvennlig universitet.

Marin faggruppe

Sammen med vårt marine kontor i Bergen har Naturvernforbundet Hordaland en marin faggruppe. Dette er et tilbud til deg som er mer interessert i å jobbe faglig enn politisk. Det stilles ingen formelle krav for å bli med. Enten du aldri har arbeidet med naturvern, eller er har lang erfaring, ung eller gammel er du like velkommen.

Kom på infomøte vårt 3. september klokken 12.15 til 13.00 på grupperom 1D på Realfagsbygget i Allégaten 41 (UiB).

Klimagruppen

Har du lyst til å gjøre noe konkret for å kutte klimagassutslippene? Da anbefaler vi deg å bli med i Naturvernforbundet Hordaland sin klimagruppe. Målet er å jobbe for lokale klimakutt i Bergen, og arbeidet vil bli fokusert på de sakene som medlemmene er opptatt av. Gruppen har allerede hatt sine første møter, og håper at også du vil være med. Send en e-post til hordaland@naturvern.no eller følg med på naturvern.no/hordaland, så får du vite når neste møte er.

Bli med på media- og strategikurs

Ellers anbefaler vi alle å melde deg på Naturvernforbundet sitt strategi- og mediakurs den 14.-16. september 2007. Dette er et veldig nyttig kurs for alle som ønsker å jobbe litt eller mye med miljøvern. Mer info om dette finner du på i kalenderen på naturvern.no/hordaland.

Bane hit, og bane dit: Lisbeth Iversen har store ambisjoner for bybanenettet i Bergen.

Lisbeth setter bybaneultimatum

Etter fire år som miljøbyråd vet Lisbeth Iversen (KrF) lite om hva som skjer etter valget, bortsett fra dette: Kommer KrF i byråd blir det videre bybanebygging.

Fire år i sjette etasje i rådhuset har på ingen måte fratatt Lisbeth Iversen gleden og entusiasmen over å få være med å sette i gang prosesser og påvirke byens utvikling. Selv anser hun seg først og fremst som en praktiker. – Jeg har ofte tenkt: Så heldig du var Lisbeth, som ble valgt til denne jobben.

Rom for tro og tvil

Som byråd mener Iversen hun har hatt en viktig oppgave i å skaffe til veie kunnskap, og bringe denne inn i den politiske miljødebatten. Selv om ekspertene nok er uenige, er de heller ikke så uenige, mener hun. – Det er ofte ikke plass for nyanser i den offentlige debatten, da oppstår det jeg bruker å kalle et tomrom for tro og tvil. Den beste medisinen mot retorikk og vas i klimadebatten, er kunnskap. Derfor har det vært en prioritert oppgave for byrådet å skaffe tilveie tall som viser hvilke tiltak som fungerer, og i hvilken grad.

På spørsmål om hva som har vært hennes viktigste seier gjennom de siste fire årene, trekkes nok en gang bybanen frem. – Stortingets vedtak i denne saken var en milepæl for oss. Veien frem var svært krevende, og det ble lagt ned mye tverrpolitisk innsats for å få det til. I følge Iversen er bybanen viktig, ikke bare for å redusere utslippene fra veisektoren, men også som premissleverandør for byutviklingen. Hun viser spesielt til de nye virksomhetene som nå skyter opp langs traséen.

Arealplanlegging mot utslipp

Selv om det den siste tiden har vært skrevet mye om den store arbeidsmengden som er lagt til byrådsavdeling for byutvikling støtter ikke Iversen forslaget om å opprette en egen byrådsstilling med ansvar for klima. – Jeg tror det er viktig at en ikke skiller arealplanleggingen fra klimaarbeidet, sier hun, og viser til at fortetting og reduksjon av transportbehovet er et viktig våpen i kampen mot klimaendringene.

I denne sammenheng trekker hun frem kommuneplanens arealdel, som ble vedtatt av bystyret i vår. Gjennom å se klima- og energiplanen i sammenheng med arealplanen mener hun at kommunen nå har fått et godt verktøy for å utvikle en mer tett og miljøvennlig by. Videre viser hun til at arealplanen strammer inn forvaltningen av den viktige strandsonen i byen, og er et skritt i retning av å få på plass det nødvendige juridiske vernet av byfjellsgrensene.

Nedturen

Naturvernforbundet Hordaland har flere ganger rast mot bystyregruppen til Høyre, som i avgjørende øyeblikk for miljøpolitikken har snudd ryggen til sitt eget byråd, og slått seg sammen med Arbeiderpartiet og FrP til stor skade for miljøet.

En av de mest kjente episodene forekom i 2005, da byrådets høringsuttalelse til BIRs avfallsplan, som ville sikret byen et fullverdig kildesorteringssystem, ble skutt ned av den

gråsvarte alliansen (H, AP, FrP). Senest i vinter gikk partiene mot Iversens forslag om å stille krav til full kildesortering før tillatelse kunne gis til nytt forbrenningsanlegg i Rådalen. Hun legger ikke skjul på at dette har vært frustrerende. – Etter dette vedtaket sa jeg til en journalist at nå lurte jeg på om himmelen faller ned i hodet på meg. Jeg visste overhodet ikke hva som kom, og har aldri blitt så skuffet i mitt liv. Likevel mener hun nå at BIR er på rett vei. Blant annet ser det ut til at en henteordning for plast vil være på plass i løpet av et par år.

Vil vente med kjøprising

Til tross for at ekspertene bak Trafikkanalysen for Bergen er krystallklare om nødvendigheten av kjøprising, holder Iversen tilbake. I alle fall nå i valgkampen. – Den totale virkemiddelbruken må sees i sammenheng. KrF tar ingenting av bordet, men nå må vi jobbe med innfartsparkering og bedret kollektivtilbud.

Nå ser hun en restriktiv parkeringspolitikk og gode fasiliteter for innfartsparkering som kanskje de mest effektive virkemidlene mot byens trafikkproblemer. – Bergen kommune må gjøre et løft for innfartsparkeringen. Her bør vi bruke titalls millioner kroner for å komme på offensiven, avslutter hun.

AV INGAR FLATLANDSMO
FOTO: ERIK NATVIG

Lite å skryte av på fylkestinget

Om en sammenligner med svarene vi fikk fra partiene i Bergen står det ikke så bra til med miljøengasjementet til fylkespartiene.

Hordaland fylkeskommune skal overta ansvaret for kollektivtrafikken i fylket fra årsskiftet. Undersøkelsens store lyspunkt er derfor at ingen av partiene vil røre enhetstaksten i Bergen. Tvert i mot er samtlige partier enige om at de vil redusere bussprisene til omegnskommunene. Dette lover godt for årene som kommer, bare de nå ikke glemmer at kvalitet ofte er like viktig som pris.

Senterpartiet raser mest

Undersøkelsens lavmål er den brede støtten til BKK sine planer om gasskraftverk på Mongstad

uten rensing fra starten. Senterpartiet, Arbeiderpartiet, Høyre og FrP heter synderne. Sterk lokal motstand mot forurensende gasskraft er svært viktig, og da er det trist å se at selv Senterpartiet svikter i denne saken.

Magnar Lussand og Hordaland Senterparti bør snarest booke seg inn på et miljøkurs hos sine partifeller i Bergen. Den nevnte gasskraftstøtten og motstand mot å velge miljøløsninger når det nye sambandet til Sotra kommer gir bare en treer på terningen, halvparten karakteren til hans partifelle Kjersti Toppe i Bergen.

Ellers er det gledelig å se at alle partiene i undersøkelsen vil øke støtten til produksjon av miljøvennlig bioenergi, og at det også er konsensus om behovet for en ny kraftlinjepolitikk, der kabling blir regelen heller enn unntaket.

AV INGAR FIATLANDSMO

Miljøpartiet de Grønne

Yngve Kristiansen

Miljøpartiet de Grønne er offensiv, og vil ha 50 prosent kutt i utslippene av klimagasser innen 2020. Videre går de inn for at et fullt utbygd bybanenett skal stå ferdig i 2020. De lever opp til navnet.

+ Svært miljøvennlige svar.

Rød Valgallianse

Sunniva Schultze-Florey

Har en helstøpt miljøprofil. 50 prosent kutt i utslippene innen 2020 er ambisiøst, men svarene viser vilje til å gjennomføre de nødvendige tiltakene.

+ Gjennomført miljøvennlige svar.

Sosialistisk Venstreparti

Kim Størksen

Legger frem en svært detaljert plan for hvor bybanen skal bygges når. Os tilhører de mer eksotiske bybanedestinasjonene som foreslås i undersøkelsen. Ellers er svarene identiske med resten av "sekserklubben".

+ Svært miljøvennlig besvarelse

Senterpartiet

Magnar Lussand

I motsetning til sine kolleger i bystyret synes ikke Magnar Lussand å ha forstått at vi har et miljøvalg. Synder grovt når han støtter BKK sine planer om forurensende gasskraftverk på Mongstad.

+ Er mot Arnatunnel, og vil bygge bybane

- Vil bygge forurensende gasskraftverk, og bruke fylkeskommunale midler på å øke flytrafikken til Flesland.

Arbeiderpartiet

Gisle Handeland

Vil ikke tallfeste hvor store kutt Hordaland bør ta i klimagassutslippene. Det er for så vidt like greit, all den tid partiets politikk vil øke utslippene.
+ Sier nei takk til Arnatunnel, og vil bygge bybane til Sotra parallelt med nytt Sotrasamband.

- Vil ha enda et forurensende gasskraftverk på Mongstad, og øke flytrafikken på Flesland.

Venstre

Harald Hove

Venstre er også på fylkestinget et stødig miljøparti, og leverer gode svar på Naturvernforbundets spørsmål.

+ Her er alt som det skal være i et miljøparti.

Høyre

Mona R. Strømme

Nok et mageplask fra Høyre. Det er svært vanskelig å finne et lyspunkt i denne ørkenen av utslipp og elendighet.

+ Vil ha bybanen til Flesland, og kraftlinjer i jorden.

- Alt annet.

Fremskrittspartiet

Terje Søviknes

Mangler det snevet av miljøprofil som partifellene i Bergen har gitt i sine svar. Når du ikke engang prøver å virke det minste miljøvennlig blir det ener på terningen.

Kristelig Folkeparti

Pål Kårbo

Kårbo administrerer en middelmådig miljøpolitikk. Ikke så ille som Sp og Ap. Langt fra så bra som de beste, og langt fra troverdig i sitt ønske om å kutte utslippene med 30 prosent.

+ Nei til forurensende gasskraft og for bybanenett

- Støtte til Arnatunnel og fylkeskommunal sponning av mer forurensing på Flesland.

Kampen mot klimaendringene

Kommunene må gå foran

Kommunene har en vesentlig rolle i kampen mot klimaendringene. Etter Regjeringens skuffende Klimamelding er det avgjørende at kommunene går foran og viser vei.

Trusselen om farlige klimaendringer er vår tids største utfordring. Utslippskuttene må være store og de må skje raskt dersom temperaturen på jorda ikke skal øke mer enn det forskerne mener er forsvarlig. De sier det er helt nødvendig med minst en halvering av verdens samlede utslipp innen midten av dette århundre. Sannsynligvis må utslippene ned med over 80 prosent på verdensbasis for å holde den globale temperaturøkningen på under det kritiske nivået på to grader celsius de neste 100 årene. Skal vi klare dette sier det seg selv at de største utslippskuttene må tas i de rike landene. Disse har skapt klimaproblemet, og har penger og teknologi til å løse det. Samtidig må rike land yte betydelig støtte til tiltak som kan redusere utslippene i fattige land.

Regjeringens tre tiltak

Også Norge må gjennomføre utslippskutt. Som et av verdens rikeste land kan vi ikke forvente at andre land gjennomfører kutt, hvis vi selv ikke gjør det. Regjeringens målsetning i klimameldingen om å stabilisere de norske utslippene på 1990-nivå innen 2020 er langt fra nok. Regjeringens klimamelding vil i beste fall føre utslippene tilbake til der de var i 1990, i verste fall kan utslippene komme til å ligge langt over 1990-nivå. I meldingen finner vi bare tre konkrete tiltak som skal gjennomføres: utfase oljefyr, øke biodrivstoffbruken og stoppe deponering av nedbrytbart avfall. Til sammen vil disse tre tiltakene kunne redusere utslippene med rundt tre millioner tonn CO₂. De resterende utslippsreduksjonene på mellom syv og 10 millioner tonn er knyttet til tiltak som skal vurderes og utredes nærmere.

I påvente av en mer aktiv klimapolitikk fra regjeringen er det gledelig å se at stadig flere politikere lokalt tar til orde for å lage klima- og energiplaner som har til hensikt å redusere

utslippene. Et land vi bør sammenlikne oss med er Sverige. Siden 1990 har svenskene klart å kutte utslippene med syv prosent, mens utslippene i Norge er økt med ni prosent. Mye av svenskens suksess har vært nasjonale virkemidler gjennom grønne skatter og avgifter, men i tillegg har kommunene spilt en avgjørende rolle i å få ned utslippene.

Se til Sverige

Sverige har etablert et lokalt klimainvesteringsprogram (Klimp). Klimp går på tvers av forskjellige sektorer for å oppfylle nasjonale klimamål. Gjennom Klimp gis kommunene sterke insitamenter for å utrede og sette i gang med en lokal klimapolitikk. Dette har så langt ført til en utslippsreduksjon på to millioner tonn CO₂ i året. Kommunene sørger da for utslippskutt tilsvarende 2/3 av det Svenske klimamålet. Klimp er altså et program for å sette kommunene i fokus når det gjelder klimatiltak. Dette er en suksess vi burde ta lærdom av i Norge også.

Potensialet for utslippsreduksjoner i norske kommuner er også stort, men vil variere fra kommune til kommune. Alle utslipp er til syvende og sist lokale. Gjennom å spille en tiltaksfremmende og tilretteleggende rolle kan kommunene bidra med inntil 30 prosent av de nasjonale utslippskuttene. Eksempelvis finnes det i dag et enormt forbedringspotensial i å redusere energiforbruket i offentlige bygninger. Dette kan gjøres gjennom energisparing og gjennom valg av miljøvennlige energiløsninger. Kommunene eier 25 prosent av alle yrkesbygg i Norge og står for en tredel av energibruken i norske næringsbygg. I tillegg har kommunen store muligheter i å legge tilrette for at befolkningen og næringslivet i kommunen gjør utslippskutt. Etter Plan- og bygningsloven kan kommunestyret vedta at alle bygninger som

oppføres innenfor et avgrenset område må tilknyttes fjernvarmeanlegg. Tilknytningsplikten gjelder i utgangspunktet ikke for eksisterende bygninger, men et krav om tilknytning kan stilles ved større ombygninger. I tillegg kan kommunen legge til rette for vannbåren oppvarming i urbane områder basert på mer miljøvennlige energikilder som biobrensel og varmepumper.

Steng av oljefyrene

Staten har allerede innført nye byggforskrifter som setter langt strengere krav til bygningers energieffektivitet enn tidligere. Men som en overgangsordning kan kommuner som har mottatt byggesøknad eller -melding før første august 2009, velge mellom å følge ny og gammel forskrift. For å få fortgang i de nye kravene bør alle kommuner følge de nye forskriftene med en gang.

Mens regjeringen sier den vil vurdere utfasing av oljefyrer i offentlige bygg håper vi i Norges Naturvernforbund at kommunene tar problemet i egne hender og skifter ut alle eksisterende oljefyrer. Dersom all bruk av fyringsolje til oppvarming fases ut, kan dette gi utslippsreduksjoner på mer enn tre millioner tonn CO₂-ekvivalenter, tilsvarende utslippene fra tre gasskraftverk av den typen som er planlagt på Mongstad. Bruk av olje til oppvarming i boliger og næringsbygg kan enkelt erstattes av mer miljøvennlige kilder.

Trenger foregangskommuner

Transport er også en sentral klimautfordring for de fleste kommuner. I mange kommuner er veitrafikken den klart største utslippskilden for klimagasser. I Oslo var for eksempel veitrafikken alene ansvarlig for nesten halvparten av utslippene av klimagasser. Gjennom arealplaner gjør kommunene valg

Når regjeringen ikke leverte i sin klimamelding, må kommunene vise vei. Derfor blir dette et klimavalg, skriver Naturvernforbundets nye generalsekretær i denne kronikken.

som på lang sikt vil redusere eller øke behovet for biltransport i kommunen. Å legge tilrette for minst mulig unødvendig transport er et av kommunenes viktigste klimavirkemidler. Utbygging av kollektivtrafikken vil og kunne få ned utslippene. Det er fylkeskommunene som er ansvarlig for bevilgningene til kollektivtrafikken, men kommune kan spille en viktig rolle ved å kreve flere avganger og å legge tilrette for kollektivtrafikken, for eksempel gjennom bedre fremkommelighet.

På samme måte som verden trenger land som går foran og viser vei i kampen mot klimaendringer, trenger Norge kommuner som

viser vei for andre. I Sverige har 20 kommuner, som representerer over to millioner innbyggere, gått sammen i Klimatkommunerna for å samarbeide om lokale utslippskutt. De lærer av hverandres erfaringer og utvikler nye lokale løsninger for å kutte i utslippene. Liknende initiativ, med ambisiøse kommuner vil kunne være de fyrårnene vi trenger også i Norge.

Kommunen må vise vei

Det er selvsagt store forskjeller mellom ulike kommuner. Både når det gjelder hvor utslippene stammer fra, og hvilke løsninger som er best egnet. Men det som er felles er behovet for ambisiøse kommunepolitikere som går foran

og sørger for faktiske utslippsreduksjoner i sin kommune. Erfaringene fra Sverige viser at dette er fullt ut mulig. Og regjeringens klimamelding viser at det er fullt ut nødvendig med kommuner som går foran og trekker opp innsatsnivået. Ambisiøse klimakommuner vil kunne sørge for at regjeringen legger tilrette for utslippskutt i kommunen. Men først må kommunene selv gå foran. Det er derfor dette kommunevalget blir et klimavalg. Og det er derfor kommunene kan løse klimaproblemet.

AV JAN THOMAS ODEGARD
GENERALSEKRETÆR I NORGES NATURVERNFORBUND

Kronikken har tidligere stått på trykk i LO Aktuell

MILJØVENNLIG TRANSPORT

PROGRAM MOBILITETSUKEN

16. – 22. SEPTEMBER 2007

Søndag 16. september BT-bilag

Torsdag 20.september Mobilitetskonferansen Sas Royal hotell Bryggen
08.30 –15.30 (gratis) Påmelding: Gå inn på www.bergen-chamber.no

Fredag 21. september Bydelsarrangement på flere kjøpesentre

Lørdag 22 september

Torgallmenning Kollektivtrafikkens Dag

- 12.00 Offisiell åpning ved byråd Lisbeth Iversen
- 12.30 Busstur med guide i bybanetraseen (fra Starvhusgaten)
- 13.00 Mobilitetshow
- 13.45 Kunngjøring av vinner av konkurranse i BT-bilag (16/9)
Kunngjøring av vinner av skolekonkurransen Bergen i Bevegelse
- 14.00 Busstur med guide i bybanetraseen (fra Starvhusgaten)
- 14.00 Konsert
- 15.30 Stenging av stands

Bryggen Stengt for privatbiler.

- 12.00 – 15.00 Stands
- 13.00 Byvandring
- 14.00 Sykkeltur til Lønborg

Festplassen Konsert for miljøet kl.18.00 – 20.30

Vi lover et spekter av artister som ventelig trekker et stort publikum.

BERGEN KOMMUNE
BYRÅDSAVDELING FOR
BYUTVIKLING

Bergensprogrammet

**Nå får du 15% rabatt
på frukt og grønt**

**Vi vet at du er opptatt av din helse,
derfor gir vi deg som medlem 15% rab-
att på økologisk frukt og grønnsaker**

**coop
mega**

Tenk avfallsreduksjon

Still deg selv tre spørsmål når du skal handle:

1. Er produktet av god kvalitet?
2. Er det miljøvenleg?
3. Har eg eigentleg bruk for det?

Er svaret nei, spar både pengane og miljøet!

Informasjon frå
Sunnhordland
Interkommunale
Miljøverk IKS

Tenk miljø - brems forbruket!

Sunnhordland
Interkommunale
Miljøverk IKS

Svartasmoget
N-5419 Fitjar

telefon 53 45 78 50
telefaks 53 45 78 60
e-post sim@sim.as

www.sim.as

**Indre Hordaland
Miljøverk**

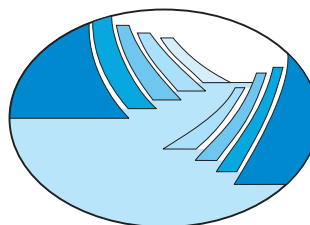
Tlf. 56 52 99 00
Faks 56 52 99 01
E-post: ihm@ihm.no
www.ihm.no

Ta vare på naturen

- Hugs at farleg avfall må leverast til godkjend mottak!

- Stoff med faremerke er nesten alltid farleg avfall.
- Farleg avfall kan leverast på miljøstasjonen, sjå opningstider på www.ihm.no

Logolink.no

SIMAS

**Sogn Interkommunale
Miljø- og Avfallsselskap**

Tlf. 57 65 70 70 - Faks 57 65 70 79
www.simas.no

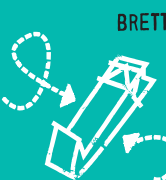
BIRs brukthall finner du på Espehaugen ved Lønningen

Åpningstider:

Mandag og torsdag: 10.00 – 20.00
Tirsdag, onsdag og fredag: 10.00 – 17.00
Lørdag: 09.00 – 16.00
Telefon: 55 52 71 55

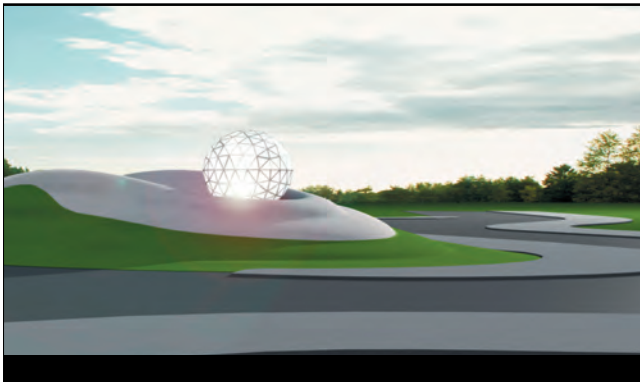
Adresse

Espehaugen industriområde
5258 BLOMSTERDALEN

**KARTONGER
MED KORK
SKAL OGSÅ
LEVERES TIL
GJENVINNING!**

SATSER PÅ KUNST DER FOLK BOR

Bergen tomteselskap benytter kunstneren Finn Eirik Modahls særegne uttrykk som en integrert del av boligområdet Råstølen, hvor 500 familier får Siljustøl som nærmeste nabo.

www.bts.no

SYKKEL SENTERET AS

**STØRST
PÅ
SYKKEL**

**BILLIGST
PÅ
PRIS**

www.hordaland.no

Informasjon om fylkeskommunen og Hordaland finn du på internett

**HORDALAND
FYLKESKOMMUNE**

**KVALITET
TIL LAVPRIS**

SYKKEL SENTERET AS

RETT OVER BERGEN STORSENTER

Vestre Strømkaien 5008 Bergen

TLF. 55 21 24 90

E-POST: FIRMAPOST@SYKKELSENTERET.NO

WWW.SYKKELSENTERET.NO

Når hver dråpe teller...

800001 - Bilde: istockphoto.com

Hver av oss har et ansvar for omgivelsene. Og alle kan gi sitt bidrag. Jo flere som reiser kollektivt – jo bedre for oss alle.

tide.no

Ta det rolig, ta **tide**
Tide Buss AS

GASNOR

www.gasnor.no

GASNOR LEVERER NATURGASS gjennom rørledning, som flytende gass (LNG) og som høytrykksgass (CNG). Vi har egne produksjonsanlegg for LNG, og frakter naturgass trygt og effektivt til kunder over hele landet.

NATURGASS BENYTTES I DAG TIL BL.A.:

- smelting av metall • drivstoff • dampproduksjon
- tørkeprosesser • asfaltproduksjon • skjærebrenning • matproduksjon • byggoppvarming
- kraft/varmeproduksjon

Vi gjør naturgassen tilgjengelig

NATURGASS I TRANSPORT - HER FRA BERGEN SENTRUM

GASNOR - NATURGASSLEVERANDØREN

Hordaland Venstre

- Bybane til alle bydelene og til nabokommunene
Bybanen må bli bærebjelken i kollektivsystemet i Bergen.
- Kreve at høyspentledninger blir lagt i bakken
Høyspentmaster ødelegger naturen.
- Et bedre kollektivtilbud
Pris er ikke det eneste å ta hensyn til. Et helhetlig tilbud er viktig.
- Sikre verneverdige områder
Vi må ta forvalteransvaret for kommende generasjoner på alvor.
- Bedre kildesortering i Hordaland
For å stimulere til avfallsreduksjon, må borgerens forbrukermakt og ansvar synliggjøres.

venstre.no/hordaland

Harald Hove
1. kandidat til fylkestingsvalget

Alle skal med

Arbeiderpartiet

Hordaland Arbeiderparti
Fylkestingvalg 2007

1. kandidat Gisle Handeland og
2. kandidat Joril Christensen

Én takst i bergens-området

Ulike mennesker
Like muligheter

www.sv.no/hordaland

Billigere buss.
Flere avganger.
Bybane i alle
retninger.

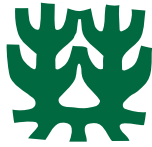
Sunniva Schultze-Florey,
RVs førstekandidat ved
Fylkestingsvalget 2007

STEM RØDT - STEM

Telefonliste NVH

Tlf. 55 30 06 60
Faks: 55 30 06 50

Styret

Ingar Flatlandsmo (leder)	926 20 544
Sigbjørn Grønås(nestleder)	55 58 29 74
Erik Natvig (Natur og Ungdom)	452 17 990
Eva Kittelsen	414 72 177
Lene Røkke Mathisen	996 43 727
Oddvar Skre	909 64 834
Signe Sandberg	980 59 534

Daglig leder

Nils Tore Skogland 55 30 06 60

Markedskontakt

Sverre A. Stakkestad 55 55 08 80

Kontaktinfo:

Naturvernforbundet Hordaland
Pb. 1201 Sentrum, 5811 Bergen
Tlf.: 55 30 06 60
Faks: 55 30 06 50
E-post: hordaland@naturvern.no

Hold deg oppdatert på:

www.naturvern.no/hordaland

Her finner du også kontaktinformasjon for alle våre lokallag

Kalender

Torsdag 30. august

Miljødebatt

Trenger du mer informasjon om hva partiene mener, eller har du lyst til å stille politikerne til veggen? Bli med på Naturvernforbundet og Natur og Ungdom sin miljødebatt med alle partiene på Logen-bar ved torgallmeningen i Bergen klokken 19.00.

Lørdag 1. september

Samferdselspolitisk busstur

Mange viktige samferdselspolitiske saker avgjøres i denne valgkampen. Vi tar valgkampen ut på veien, og inviterer deg til å bli med Tom-Christen Nilsen i Høyre og Marte Mjøs Persen i Rødt rundt i kommunen for å se på de største utfordringene for kollektivtrafikken. Debatten tar vi underveis. Oppmøte på Bryggen i Bergen kl. 11. Det er begrenset med plasser, så gå inn på naturvern.no/hordaland, og meld deg på!

Tirsdag 4. september

Miljøets valgday

4. september, en uke før kommunevalget, er miljøets egen valgday. Da kan hvem som helst stemme for miljøet, enten du har stemmerett til vanlig eller ikke. Ved å levere din symbolske stemmeseddel er du med på å fortelle politikere fra alle partier at du er lei av tomme løfter, og at det er på tide med handling! Du finner stemmeurnen ved standen vår på Torgallmenningen, eller forhåndsstem på nu.no/valg.

Helgen 14. til 16. september

Media- og strategikurs i Naturvernforbundet

Her lærer du alt du trenger å vite om hvordan en jobber med natur- og miljøvern. Kurset avholdes like utenfor Bergen, og passer perfekt for deg som har lyst til å engasjere deg litt i miljøvernarbeidet. For mer informasjon og påmelding, se på nettsiden naturvern.no/hordaland.

Følg valgkampen dag for dag på
www.naturvern.no/hordaland

